
Sota-Hannes

Matti Lappalainen: Hannes Ignatius – Mannerheimin harmaa eminenssi. WSOY 2005. 507 s.

■ Professori, yleisesikunta-eversti Matti Lappalainen on kenraaliluutnantti Hannes Ignatiuksen perinpohjaisessa elämäkerrassa nimennyt Ignatiuksen Mannerheimin ”harmaaksi eminenssiksi”. Jos tällä tarkoitetaan kulissientakaista vaikutusvaltaista neuvonantajaa tai peräti muodollisen päätöksentekijän takana olevaa todellista päätöksentekijää, epiteetti on kyllä jossain määrin liioiteltu.

Vain muutaman kuukauden ajan kansalaissodaksi muuttuneen vapaussodan aikana 1918 Ignatius oli todella lähellä Mannerheimia. Silloin suomenkielinen ja -mielinen, tsaarin sortovaltaa vastaan ponnekaasti toiminut Suomen lakautetun sotaväen aliratsumestari, joka sotilasuransa päätyttyä oli toiminut liikemiehenä, saattoi olla suureksi avuksi juuri Suomeen palanneelle, keisarillisessa armeijassa kunnostautuneelle aatelismiehelle, jonka suomen kielikin oli kesannolla. Valkoisen armeijan päämajoitusmestarina Ignatius saavutti Mannerheimin luottamuksen. Toukokuuhun men-

nessä 1918 mennessä Ignatius yleni aliratsumestarista kenraalimajuriksi. Ja samana syksynä Ignatius julkaisi palvovan kirjan Mannerheimista, jonka hän jo tässä vaiheessa nosti maailmanhistoriallisiin mittoihin.

Mutta pian olivat Ignatiuksen tähtihetket ohi. Armeijan hän jätti 49-vuotiaana. Sen jälkeen hän ansioitui mm. sotahistorioitsijana. Hän kirjoitti ahkerasti lehtiin ja piti puheita. Poliittisesti hän suuntautui äärioikealle. Mannerheimin osallistuessa paraateihin ja juhlatilaisuuksiin Ignatius yleensä kuului seurueeseen.

Mannerheimin ystävä Ignatius epäilemättä oli. Lappalainen on laskenut, ettei Mannerheim kenellekään sukulaispöyrinsä ulkopuoliselle kirjoittanut niin paljon kirjeitä ja kortteja kuin Ignatiukselle. Edellytykset ystävyydelle olivatkin ilmeiset: Ignatius tuki vuoden 1918 kriittisinä kuukausina Mannerheimiä, joka ei pitänyt kilpailijoista. Mannerheimia miellytti myös Ignatiuksen tietynlainen harmittomuus. Kuvissa Mannerheimin rinnalla Ignatius vaikuttaa lähes koomiselta. Lappalaisen väite ”triumviraatista” Mannerheim–Waldén–Ignatius ontuu. Viimeksi mainittu kuului kevyempään sarjaan.

Kun Mannerheim 1930-luvulla ryhtyi tosissaan ajamaan kansan eheyttämistä 1918 traumojen poistamiseksi, Ignatius, joka oli mm. innokkaasti tukenut Svinhufvudin sitten radiopuheellaan kukistamaa Mäntsälän kapinaa, vielä 1939 kirjoitti loukkaavasti sosiaalidemokraattien puuttuvasta isänmaallisuudesta! Ståhlbergiin hän suhtautui hyvin kielteisesti. Väinö Tanneria, joka 1918

oli jyrkästi tuominut kapinaan ryhtyneet punaiset, Ignatius saattoi nimitellä punaisten muonituspäälliköksi.

Lappalainen on onnistuneesti sijoittanut Ignatiuksen Suomen historian kokonaiskehityksiin. Lappalaisella on kyllä taipumusta selittää silloin tällöin asioita kohdehenkilön kannalta parhain päin – silloinkin kun todisteet puuttuvat. Mutta se ei ole tavatonta. Detaljivirheitä ei juuri löydy. Hiukan yllättävä virheellisyys on se, että Lappalaisen mukaan Mannerheim olisi 16.5.1928 ottanut vastaan puolustusvoimain juhlaparaatin vs. presidentin, pääministeri Väinö Tannerin seurassa. Näin ei ollut. Tanner ei tuolloin enää ollut pääministeri. Mannerheim otti paraatin vastaan presidentti Relanderin ja Tanskan kuninkaan Kristian X:n seurassa (edellisvuonna Tanner vs. presidenttinä kyllä oli ottanut paraatin vastaan mutta ei Mannerheimin kanssa).

Kelpo työn on professori Lappalainen tehnyt ja tuskinpa historioitsijoiden enää tarvitsee Sota-Hannekseen kajo-ta.

Pekka Harttila